

ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
ISSN: 1308-9196 / e-ISSN:1308-7363

Yıl: 17 Sayı: 48 Aralık 2024

Yayın Geliş Tarihi: 01.09.2024 Yayına Kabul Tarihi: 22.12.202

DOI Numarası: <https://doi.org/10.14520/adyusbd.1541703>

Makale Türü: Araştırma Makalesi/Research Article

Atıf/Citation: Canar, B. (2024). Soğuk Savaş Sonrasında Romanya'nın Karadeniz Politikası. *Adiyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (48), 374-407

SOĞUK SAVAŞ SONRASINDA ROMANYA'NIN KARADENİZ POLİTİKASI

Burçin CANAR*

Öz

Soğuk Savaş sonrasında Romanya, Avrupa-Atlantik sisteminin Karadeniz'e uzanan genişleme politikasının etkin bir savunucusu ve katılımcısı olmuştur. Dış politika önceliklerini ABD'yle stratejik ortaklık, NATO ve AB üyeliği olarak belirleyen Romanya, 1990'lardan bu yana Washington'un bölgesel çıkarlarıyla örtüşen Karadeniz politikası izleyen tek kıyıdaş ülkedir. 2008 Rusya-Gürcistan Savaşı, 2014'te başlayan Ukrayna Krizi ve 2022'den bu yana devam eden Ukrayna Savaşı öncesinde de Romanya, ABD'nin çıkarlarıyla uyumlu bir şekilde, Rus etkisini önlemeyi, 'Rusya'yı caydırmayı' hedeflemiştir. Dolayısıyla 1990'lardan bu yana Bükreş'in Karadeniz politikasına yön veren, 'Rusya'nın eylemlerinin yol açtığı risk ve tehditler' değil; Karadeniz'de varlık göstermeyi hedefleyen ABD'nin bölgesel çıkarlarıdır. Romanya'nın, Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni sona erdirebilecek taraf devletlerden biri olduğu dikkate alındığında, Bükreş'in ABD'nin hedefleriyle uyumlu bölge politikası, Karadeniz'in güvenliğine yönelik giderek daha büyük bir risk oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karadeniz, Romanya, ABD, NATO, AB.

* Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü.

ROMANIA'S BLACK SEA POLICY AFTER THE COLD WAR

Abstract

After the Cold War, Romania became an active advocate and participant of the Euro-Atlantic system's expansion policy towards the Black Sea. Romania, which defines its foreign policy priorities as a strategic partnership with the United States and NATO and EU membership, is the only coastal country that has pursued a Black Sea policy that coincides with Washington's regional interests since the 1990s. Even before the 2008 Russia-Georgia War, the Ukrainian Crisis that began in 2014, and the Ukrainian War that has been ongoing since 2022, Romania aimed to prevent Russian influence and 'deter Russia' in line with US interests. Therefore, what has guided Bucharest's Black Sea policy since the 1990s has not been the 'risks and threats caused by Russia's actions' but the regional interests of the USA, which aims to establish a presence in the Black Sea. Considering that Romania is one of the parties to the Montreux Convention Regarding the Regime of the Straits that could terminate it, Bucharest's regional policy, which is in line with US objectives, poses an increasingly greater risk to the security of the Black Sea.

Keywords: *The Black Sea, Romania, USA, NATO, EU.*

1. GİRİŞ

SSCB'nin dağılmasının ardından Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) liderliğinde Avrupa-Atlantik sisteminin Karadeniz'e genişleme süreci başlamıştır. SSCB sonrasında yeniden yapılanan uluslararası sistemde ABD'nin tek süper güç konumunu pekiştirme çabasının bir parçası olarak Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) varlığını sürdürürken, Washington tarafından desteklenen kıtadaki bütünleşme hareketi, Avrupa Birliği (AB) adını almış; İttifak ve Birlik üyeliği yoluyla Avrupa-Atlantik sisteminin Rusya Federasyonu'nun (RF) sınırlarına uzanan genişleme sürecine tanık olunmuştur. ABD hegemonyasına karşı çok kutupluluğu savunan RF, Avrupa-Atlantik bölgesinin bir parçası olarak nitelendirilen Karadeniz'e (Wilson, 2006) yayılan NATO ve AB genişlemelerinin dışında bırakılmıştır. Romanya'nın ve Bulgaristan'ın 2004'te NATO'ya üye

olmalarıyla, 1952'den bu yana Türkiye'nin üyeliğiyle Karadeniz'e sınırı olan İttifak, bu denize olan sınırlarını genişletmiştir. 2007'ye gelindiğinde, Romanya'nın ve Bulgaristan'ın AB'ye katılımlarıyla Birlik'in sınırları Karadeniz'e ulaşmıştır. Ardından, RF dışında geriye kalan Karadeniz'e kıyıdaş ülkelerden Gürcistan'ın ve Ukrayna'nın İttifak'ın genişleme sürecine dahil edilmeleri, Moskova'nın askerî güç kullanımında rol oynayan etkenlerin başında yer almış; 2008 Rusya-Gürcistan Savaşı, 2013'te başlayan Ukrayna Krizi ve 2022'den bu yana devam eden Ukrayna Savaşı ile NATO'nun Karadeniz'e olan sınırlarını genişletme çabası RF tarafından engellenmiştir.

Soğuk Savaş sonrasında Avrupa-Atlantik sisteminin Karadeniz'e genişleme süreci, "ABD'nin varlık gösteremediği tek deniz olan Karadeniz'de var olma" (Canar, 2023) ve RF'nin bölgedeki etkisini önleme hedefinin bir parçası olmuştur. Dolayısıyla Washington'un, Karadeniz'i "ihmal ettiği" bir dönem (Asmus ve Jackson, 2004: 17, 18) hiçbir zaman olmamıştır. Zira ABD, 1990'ların ikinci yarısında eski Sovyet coğrafyasını "temel ulusal çıkar" alanı olarak nitelendirerek Karadeniz'i, liderliğini üstlendiği Avrupa-Atlantik sistemine eklemeyi hedeflemiştir (National Security Strategy of the United States, 1997). Böylece, hegemonyasına karşı olası bir rakip olan RF dışındaki Karadeniz'e kıyıdaş eski Doğu Bloku ve SSCB ülkelerinin NATO ve AB üyeliği ile ABD'yle ortaklığı önceleyen bir dış politika izlemeleri, Washington'un bölgesel çıkarları açısından önemli görülmüştür. Bu çerçevede RF'nin dahil olduğu bölgesel oluşumlara, Karadeniz ülkelerinin kendi aralarında iş birliği yapmalarına karşı çıkan ABD, kıyıdaş NATO müttefikleri aracılığıyla 'Karadeniz'de varlık gösterme' çabasında olmuştur.

Eski Sovyet coğrafyasının, parçası olduğu Avrupa-Atlantik sistemine eklenmesi, NATO üyesi ve AB'ye aday bir ülke olan Türkiye tarafından da desteklenmiştir. Bununla birlikte Ankara'nın, Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin

korunmasını esas alan Karadeniz politikası çerçevesinde RF'yle iş birliği yaparak ABD başta olmak üzere NATO müttefiklerinden bağımsız bir bölge politikası izlemesi, Washington'un Karadeniz'deki varlığını engellemiştir. Eski Doğu Bloku ülkelerinden Bulgaristan, Romanya'yla birlikte NATO ve AB üyeliğini öncelemekle ve aynı tarihte İttifak ve Birlik üyesi olmakla birlikte, RF'yle ilişkileri başta olmak üzere bölgesel dengeleri dikkate alan bir Karadeniz politikası izlemiştir. RF, Gürcistan'da ve Ukrayna'da askerî varlığını pekiştirerek, Türkiye ve Bulgaristan ile iş birliği yaparak Karadeniz'de Avrupa-Atlantik etki alanını sınırlarken; "Romanya, ABD'nin Karadeniz'e açılan kapısı olmuştur" (Elekdağ, 2016: 191). Nitekim Romanya, 1990'lardan günümüze ABD'nin bölgesel çıkarlarını ve hedeflerini yansıtan Karadeniz politikası izleyen tek kıyıdaş ülke olma niteliğiyle dikkat çekmektedir. Romanya'nın, ABD'nin Karadeniz'de sürekli varlık göstermesini engelleyen Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni sona erdirebilecek taraf devletlerden biri olması,* Bükreş'in Karadeniz politikasını küresel ve bölgesel güçler açısından kritik hale getirmektedir.

Bu çalışmada Soğuk Savaş sonrasında Bükreş'in, "Romanya dış politikasının temelleri" olarak nitelendirdiği "ABD'yle stratejik ortaklığı, NATO ve AB üyeliği" (Romania-NATO, 2020) çerçevesinde Karadeniz politikası değerlendirilecektir. Çalışmada Bükreş'in, 1990'lardan bu yana Karadeniz politikasını ABD'nin çıkarları çerçevesinde belirlediği; NATO ve AB üyeliği öncesinde Washington'un hedefleriyle özdeşleşen bir bölge politikası izleyen Romanya'nın, İttifak ve Birlik üyeliğiyle birlikte ABD'nin çıkarlarını merkezine alan Karadeniz politikasını sürdürdüğü savunulacaktır. Çalışmanın temel varsayımı, ABD'nin Karadeniz

* Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin 28. Maddesi uyarınca, "... yirmi yıllık sürenin bitiminden iki yıl önce, hiçbir Bağlı Yüksek Taraf, Fransız Hükümetine Sözleşmeyi sona erdirmeye ön bildirimini vermemişse, işbu Sözleşme, bir sona erdirmeye ön bildiriminden bildirilmesinden başlayarak, iki yıl geçinceye karar yürürlükte kalacaktır..." (Meray ve Olcay (çev.) 2023: 703).

stratejisini kendi stratejisi olarak benimseyen Bükreş'in Karadeniz politikasına Washington'un çıkarlarının yön veriyor olmasıdır. Bu doğrultuda çalışmada Romanya'nın, Washington'un çıkarlarıyla uyumlu bir şekilde, ABD'nin Karadeniz'de sürekli varlık göstermesinden yana olduğu, Ukrayna Krizi ve Ukrayna Savaşı öncesinde de 'Rusya'yı caydırma'yı, Rus etkisinin Karadeniz'e yayılmasını engellemeyi hedeflediği, Karadeniz'e yönelen NATO ve AB genişlemelerini kendi üyeliğiyle sınırlı görmediği, RF'nin dahil olduğu bölgesel oluşumlardan ziyade Karadeniz'de Washington'un ve Brüksel'in 'katılımlarına açık' oluşumlardan yana olduğu ve bu oluşumların hayata geçirilmesinde etkin rol oynadığı öne sürülecektir.

2. ABD'nin Stratejik Ortağı Olarak Romanya'nın Karadeniz Politikası

Soğuk Savaş sonrasında Romanya, Karadeniz'i "Avrupa ve Avrupa-Atlantik değerlerine ve iş birliğine bağlama"yı hedeflemiştir (The Black Sea Region, 2020). Dolayısıyla, 1990'ların başında dönemin Romanya Cumhurbaşkanı Ion İliescu ve Dışişleri Bakanı Adrian Năstase tarafından dile getirilen, 1996 Cumhurbaşkanlığı seçimlerini kazanan Emil Constantinescu tarafından da yinelenen NATO'ya ve AB'ye katılma isteği (Bonnemains, 2010: 60, 61, 101); Romanya'nın üyeliğiyle 'sınırlı kalmayacak' şekilde Karadeniz'i Avrupa-Atlantik kurumlarına eklemeye hedefinin ifadesi olmuştur. Bükreş'in, ABD'nin bölgesel hedefiyle örtüşen bu yaklaşımı, Washington'un Karadeniz'i 'yaşamsal çıkar alanı' ilan ettiği 1997'de iki ülke ilişkilerinin, dönemin ABD Başkanı Bill Clinton'un Romanya ziyaretinde, "stratejik ortaklığa" evrilmesinde rol oynamıştır. Romanya'yı ziyaret eden ilk ABD Başkanı olan Clinton'un bu ziyaretini, NATO'nun Polonya'yı, o dönemki adıyla Çek Cumhuriyeti'ni ve Macaristan'ı üyeliğe davet ettiği Haziran 1997 tarihli Madrid Zirvesi'nden bir ay sonra gerçekleştirmesi ve NATO'ya katılım konusunda Romanya'yı "cesaretlendirmesi" (Bonnemains, 2010: 107), iki ülkenin stratejik ortaklığını İttifak bünyesine de taşıma isteklerine ve

İttifak'ın Karadeniz'e genişlemesine ilişkin ortak hedeflerine işaret etmiştir. Öyle ki 2002'ye gelindiğinde, Iliescu'nun Cumhurbaşkanlığı döneminde bu defa Başbakanlık görevini üstlenen Năstase, dönemin ABD Başkanı George W. Bush'un "Baltık'tan Karadeniz'e NATO genişlemesi vizyonundan ilham" almış; Romanya'nın "ABD'nin fiili müttefiki olarak hareket etme taahhüdü"nü altını çizmiştir (Năstase, 2002: 33). Dolayısıyla NATO üyesi olmayı beklemeden, kendini ABD'nin müttefiki olarak nitelendiren Romanya, bölgesel hedeflerini ABD'ninkilerle özdeşleştirmiş; Washington'un çıkarlarını dikkate alan bir Karadeniz politikası izleyeceğini vurgulamıştır.

Bu süreçte "giderek daha yakın ortaklar haline gelen" ABD ve Romanya, "Rus etkisine karşı koyma, savunma ve caydırma dahil ortak önceliklere" sahip olmuşlardır (U.S. Security Cooperation with Romania, 2023). Romanya'nın sınırında yer alan Moldova'daki Transdinyester sorunu başta olmak üzere (Binnendijk ve Costello, 2020: 76) RF'nin bölgesel etkisini sürdürmesini sağlayan donmuş çatışmaların sona ermesinden yana olan Bükreş, Hazar Havzası enerji kaynaklarının RF dışındaki ülkelerin topraklarından geçerek uluslararası pazarlara ulaştırılmasını savunarak bir kez daha Washington'un bölgesel önceliklerini paylaştığını göstermiştir. Bölgedeki 'Rus etkisine karşı koyma' hedefinin ifadelerinden olan donmuş bölgesel çatışmalar sorununun (Transdinyester, Dağlık Karabağ, Güney Osetya ve Abhazya) çözümü ve çoklu boru hatları (Socor, 2004: 127; Asmus ve Jackson, 2004: 23) söylemi, Washington'un bölgeye ilişkin Genişletilmiş Karadeniz Projesi (the *Wider Black Sea Project*) olarak nitelendirilen ve Romanya tarafından desteklenen stratejisinde de yer bulmuştur.

NATO'nun 2002 tarihli Prag Zirve Kararı ile İttifak'ın genişlemesine dahil olan Romanya, 2004'te NATO'ya katıldığı dönemde yayınlanan, "Karadeniz Bölgesi İçin Yeni Bir Avrupa Atlantik Stratejisi" başlığını taşıyan kitapla tanıtılan

Geniştirilmiş Karadeniz Projesinin etkin bir savunucusu ve katılımcısı olmuştur. Öyle ki söz konusu kitabın önsözüne imza atan dönemin Romanya Dışişleri Bakanı Mircea Geoană, kıyıdaş devletlerin yanı sıra Doğu Avrupa'dan Güney Kafkasya'ya uzanan bir coğrafyayı temsil eden "daha geniş Karadeniz bölgesinin Avrupa-Atlantik topluluğuna eklenmesi hedefi" açısından kitabı "önemli" gördüğünü vurgulamıştır (Geoană, 2004: 7). Böylece Karadeniz politikasını, Romanya'nın NATO ve AB üyeliği ile sınırlamadığını gösteren Bükreş, ABD'nin "tam ve özgür Avrupa'yı inşa etme misyonu"nu benimseyerek (Geoană, 2004: 9) 'Rusya sorunu'na (Larrabee, 2004: 147) odaklanan bu projeye Washington'un Karadeniz'de Rus etkisini önleme hedefini paylaştığını bir kez daha ortaya koymuştur.

ABD'nin Karadeniz'de varlık göstermesini engelleyen nitelikleri nedeniyle Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni, Türkiye-RF iş birliğini ve 'yalnızca' bölge devletlerine yer veren oluşumları[†] 'sorun' olarak değerlendiren Geniştirilmiş Karadeniz Projesi (Asmus, 2006: 31; Jackson, 2006: 105; Simon, 2006: 86-88, 96; Canar, 2012: 57, 58) çerçevesinde bölge politikası izleyen Romanya, ABD tarafından desteklenen Karadeniz Diyalog ve Ortaklık Forumuna öncülük etmiştir (Canar, 2012: 68; Dumitrescu, 2021). 2005'te dönemin Romanya Cumhurbaşkanı olan Traian Băsescu tarafından başlatılan, "liberal demokrasi değerleri çerçevesinde inşa edilen" ve bölge devletlerindeki "sivil toplumun ortak bir bölgesel vizyon geliştirmesini" hedefleyen Karadeniz Forumu, 2006'da RF'nin katılımı olmadan Bükreş'te toplanmıştır (Dumitrescu, 2021). Bölgede "Türkiye-

[†] Türkiye'nin öncülüğünde 1992'de oluşturulan Karadeniz Ekonomik İş Birliği (KEİ), 1999'da Karadeniz Ekonomik İş Birliği Örgütü'ne (KEİÖ) dönüşmüştür. KEİÖ'nün yanı sıra, yine Türkiye'nin girişimiyle 2001'de kıyıdaş devletler arasında kurulan Karadeniz Deniz İş Birliği Görev Gücü (BLACKSEAFOR) ve 2004'te başlatılan, kıyıdaş devletlerin katılımına açılan Karadeniz Uyum Harekâtı (KUH), Ankara'nın Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni temel alan Karadeniz politikası çerçevesinde Batılı müttefiklerinin dahil olmadığı bölgesel oluşumlardır.

RF liderliğini zayıflatan” bir girişim olarak değerlendirilen Karadeniz Forumu ve Eylül 2005’te San Francisco’da Romen diasporasına seslenen Cumhurbaşkanı Băsescu’nun “Karadeniz’in bir Rus gölüne dönüşmemesi” gerektiğine ilişkin sözleri (Dumitrescu, 2021), Bükreş’in ABD’nin Karadeniz hedefleriyle uyumlu bölge politikasını bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Bu süreçte Washington’la olan stratejik ortaklığını pekiştiren Romanya, 6 Aralık 2005 tarihinde ABD’yle imzaladığı Savunma İş Birliği Anlaşması ile topraklarını, hava sahasını ve limanlarını Amerikan askerî güçlerine açmıştır (Agreement Between the United States of America and Romania, 2005). Romanya’da Mihail Kogălniceanu Hava Üssü’yle[‡] birlikte Smardan, Cincu ve Babadag Eğitim Alanlarından oluşan tesislere ilişkin söz konusu anlaşma (Agreement Between the United States of America and Romania, 2005), “ABD’nin Karadeniz’e açılan kapısı” olmuştur (Dilek, 2013). Yine, 20 Temmuz 2007 tarihinde ABD ve Romanya arasında imzalanan uygulama protokolleriyle “Amerikan askerlerinin Romen Hava Kuvvetlerine ait Mihail Kogălniceanu Hava Üssü ile Romen Kara Kuvvetlerine ait Babadag Eğitim Merkezinde konuşlanmaları ve Amerikan Silahlı Kuvvetleri emir komuta zinciri içinde kalmaları karara” bağlanmıştır (Dilek, 2013). Böylece Romanya, Washington’un çıkarlarını dikkate alan bölge politikası çerçevesinde ABD’nin Karadeniz’de varlık gösterme çabasının etkin bir parçası olmuştur. Ayrıca, 2007’ye gelindiğinde AB üyesi de olan Romanya, İttifak’a ve Birlik’e katılımı nedeniyle “yeni bir Avrupa ve Avrupa-Atlantik kimliği” inşasına odaklanırken, ABD ile olan stratejik ortaklığını yeniden vurgulayarak (The National Security Strategy of Romania, 2007) 1990’lardan itibaren Washington’un çıkarlarıyla örtüşen Karadeniz politikasını sürdüreceğini göstermiştir. Nitekim NATO’nun, Karadeniz’e olan sınırlarını genişletme kararını

[‡] Mihail Kogălniceanu Hava Üssü, “ABD askeri tarafından 1999’dan bu yana kullanılmaktadır.” (U.S. Army Garrison-Black Sea, 2024).

aldığı Nisan 2008 tarihli zirveye ev sahipliği yapan Bükreş, ABD'nin çıkarlarıyla uyumlu bir şekilde, Avrupa-Atlantik sisteminin Karadeniz'de RF sınırlarına doğru genişleme stratejisine olan desteğini sürdürmüştür.

Böylece 1990'lardan itibaren Karadeniz politikasını 'ABD'nin stratejik ortağı' olarak belirleyen ve bu doğrultuda ABD'nin bölgede varlık göstermesinden yana olan Romanya, Karadeniz'deki Rus etkisini sınırlamaya çalışmıştır. Ağustos 2008 Rusya-Gürcistan Savaşı sonrasında RF'nin Güney Osetya ve Abhazya'yı bağımsız devletler olarak tanıyarak NATO'nun Karadeniz'e olan genişlemesini durdurması (Canar, 2022: 136) üzerine Romanya, ABD'nin bölgedeki varlığını artırma çabalarına bir kez daha katkıda bulunarak, RF'yi hedef alan Füze Kalkanı projesine ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Nitekim 2011'e gelindiğinde taraflar arasında, Bükreş'in ve Washington'un "daha geniş ve daha derin Stratejik Ortaklığa ilişkin müşterek vizyonlarını" yansıtan, ABD'nin "Balistik Füze Savunma Sisteminin Romanya'ya Konuşlandırılması"na dair bir anlaşma imzalanmıştır (Agreement Between the United States of America and Romania on the Deployment of the Ballistic Missile Defense System, 2011). 13 Eylül 2011 tarihli söz konusu anlaşmayla füzelerin, Romanya'nın Deveselu Hava Üssü'nde ABD'nin inşa edeceği tesise konuşlandırılması öngörülmüştür. Füze Kalkanı projesi, bir NATO projesi olarak sunulmakla birlikte, Romanya'nın da aralarında bulunduğu, Amerikan füze ve radarlarının yerleştirileceği ülkelerle ABD'nin ikili anlaşmalar imzalaması, "Romanya'da icra edilen törenlerde sadece Amerikan ve Romen bayraklarının yer alması projenin komuta ve kontrolünün tamamen ABD'de olacağını, söz konusu füzeler ve radarla ABD'nin söz konusu ülkelerde (Romanya, Polonya, Türkiye) yeni üsler elde ettiğini" göstermiştir (Dilek, 2013). Böylece ABD'nin Karadeniz bölgesindeki askerî varlığını pekiştirmesine bir kez daha katkıda bulunan Romanya, söz konusu anlaşma ile aynı tarihte Washington'la imzaladığı ortak deklarasyonla ABD'yle olan "stratejik ortaklığı"ni da pekiştirmiştir (Joint Declaration on the Partnership, 2011).

Dolayısıyla Bükreş, Ukrayna Krizi ve Ukrayna Savaşı öncesinde de Washington'un bölgesel önceliği olan 'Karadeniz'de var olma' ve 'Rusya'yı caydırma' hedeflerini, kendi bölgesel stratejisi olarak benimsemiştir. Nitekim Romanya, ABD'nin çıkarlarını merkezine alan Karadeniz politikasını 'henüz NATO müttefiki olmadan' Washington'un stratejik ortağı olarak, Genişletilmiş Karadeniz projesine katılarak ve 2005'te dönemin Cumhurbaşkanı Băsescu'nun "Karadeniz Rus gölüne dönüşmemeli" açıklamasıyla ortaya koymuştur. 2014'e geldiğinde, Avrupa-Atlantik güçleri ile RF arasındaki Ukrayna merkezli etki alanı mücadelesinin krize dönüşmesinin ardından Băsescu'nun bu defa Karadeniz'i "NATO gölüne dönüştürme niyeti"ni (Dumitrescu, 2021) açıklamasıyla Romanya, aynı söylemi/hedefi 'farklı' bir ifadeyle yinelemiştir. Böylece 2014'te RF'nin Kırım'ı ilhak etmesinden "çok önce de" NATO'yu "Karadeniz'e davet" eden Bükreş (Yaşın, 2022), Ukrayna Krizi'nin ve Ukrayna Savaşı'nın başlamasının ardından İttifak'ın, doğusunda artan "mevcudiyetini" destekleyerek, özellikle "Romanya'daki Amerikan askerî varlığıyla birlikte ABD'yle stratejik ortaklığını güçlendirmeyi" öncelikli "ulusal güvenlik hedefi" olarak görmeye devam etmiştir (National Defence Strategy, 2020).

Böylece Ukrayna Krizi ve 2022'de başlayan Ukrayna Savaşı öncesinde de ortak hedefleri olan Karadeniz'de Rus etkisini önleme stratejilerini, 2014'ten bu yana "Rus saldırganlığının yol açtığı tehdide karşı iş birliği" olarak adlandıran ABD ve Romanya, "stratejik diyalog" kurma yoluyla ortaklıklarını pekiştirmişlerdir. Nitekim "stratejik diyalog ve ortaklıkları" çerçevesinde "güvenli, istikrarlı ve müreffeh bir Karadeniz bölgesini teminat altına almaya yönelik çabalarını güçlendirme konusunda güçlü bir kararlılığa sahip" olduklarını vurgulayan Washington ve Bükreş, "ABD'nin Karadeniz stratejisinin uygulanması"ni "bu çabanın ayrılmaz bir parçası" olarak nitelendirmişlerdir (The Military Strategy of Romania, 2016). Dolayısıyla Romanya, ABD'nin Karadeniz stratejisini, kendi

stratejisi olarak benimsediğini bir kez daha ortaya koymuştur. ABD'nin Karadeniz'de varlık göstermesine ve Rus etkisinin sınırlandırılmasına yönelik bu strateji doğrultusunda Washington, Bükreş'in, Ukrayna'nın hava savunmasını güçlendirmekteki rolünü ve bu ülkeye yaptığı yardımları "memnuniyetle karşılarken", Romanya'daki Amerikan askerî varlığını da pekiştirmiştir. Nitekim, taraflar arasında Ekim 2020'de imzalanan 2020-2030 dönemine ilişkin Savunma İş Birliği Yol Haritası ile Amerikan kuvvetleri için önemli bir merkez olmayı sürdüren Mihail Kogălniceanu Hava Üssü'nün "kalıcı bir rotasyon esasına göre birkaç yüz Amerikan askerine ev sahipliği yaptığı" vurgulanmıştır (U.S-Romania Relations, 2021). Ayrıca Stryker Taburu, F-16, F-18 uçakları ve "Karadeniz'de gözetleme ve keşif misyonları" gerçekleştiren USS Harry Truman uçak gemisi ile Romanya, "ABD'nin kayda değer bir varlığına sahip" olmuştur (Romanya'nın Ankara Büyükelçisi Tinca, 2022; Canar, 2023: 142). Böylece Romanya, ABD'nin 'Karadeniz'de var olma' hedefinin etkin bir parçası ve savunucusu olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Bu süreçte "enerji güvenliği" söylemi de taraflar arasındaki stratejik diyalogun ve ortaklığın önemli bir gündem maddesi olmayı sürdürmüştür. ABD için, Avrupa'nın Rus doğalgazına olan bağımlılığının azalması; RF'ye karşı AB ülkelerinin Washington'la ortak bir politika izlemelerinde ve böylece 'Avrupa-Atlantik bağlarının korunmasında' önemli bir etkidir. Bu nedenle Kuzey Akım 2 boru hattı projesine karşı çıkan ABD (S. RES. 27, 2919), bu konuda da Romanya'nın desteğini almıştır. Nitekim, dönemin ABD Başkanı Donald Trump ve Romanya Cumhurbaşkanı Klaus Iohannis, Ağustos 2019'da imza attıkları Ortak Açıklama ile "müttefiklerinin ve ortaklarının Rus enerji kaynaklarına bağımlı olmalarına yol açan Kuzey Akım 2 ve diğer projelere karşı olduklarını" dile getirmişlerdir (Joint Statement from Trump and Iohannis, 2019). Washington'un ve Bükreş'in bu tutumları, ABD'nin Karadeniz'de sürekli varlık göstermesine ve

Rus etkisinin önlenmesine yönelik ortak bölge politikası izlediklerini bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Böylece Ukrayna Krizi'nin Ukrayna Savaşı'na evrildiği süreçte Romanya'nın Karadeniz politikası, "Rusya'yı caydırmayı" hedefleyen farklı bir "evre"ye (Vişan, 2021) geçmemiştir. Zira, Rus etkisinin önlenmesi, 'Rusya'nın caydırılması', Ukrayna Krizi ve Ukrayna Savaşı öncesinde de ABD'nin Karadeniz stratejisini kendi stratejisi olarak belirleyen Romanya için öncelikli bir hedef olmuştur. 1990'lardan bu yana pekiştirilen Washington-Bükreş stratejik ortaklığı; Romanya'nın Amerikan çıkarlarını, hedeflerini ve söylemlerini benimseyen Karadeniz politikasını ifade etmektedir.

3. NATO Üyesi Olarak Romanya'nın Karadeniz Politikası

Soğuk Savaş sonrasında Romanya'nın NATO'ya üye olma isteği, ABD'yle olan stratejik ortaklığını ve Washington'un çıkarlarını temel alan Karadeniz politikasını İttifak bünyesine de taşıma hedefine yöneliktir. Zira, Varşova Pakti'nin ve SSCB'nin dağılmasının ardından varlığını sürdüren NATO, ABD'nin Avrupa-Atlantik etki alanını Karadeniz'e yayma hedefinin önemli bir aracı olmuştur. ABD'nin, Avrupa-Atlantik sistemini Karadeniz'e genişletme yönündeki stratejisini benimseyen Romanya, hem bu sistemin bir parçası olmayı istemiş hem de İttifak'ın Karadeniz'de RF'nin sınırlarına uzanan genişleme politikasını desteklemiştir. Öyle ki, Genişletilmiş Karadeniz Projesine imza attığı dönemde Romanya Dışişleri Bakanı, günümüzde ise NATO Genel Sekreter Yardımcısı olan Mircea Geoană, NATO'nun Soğuk Savaş sonrasındaki ilk genişleme dalgasına dahil olmadığı için "büyük bir hayal kırıklığına uğramasına rağmen" Romanya'nın "sebat ettiğini" vurgulayarak, "Amerika'yla ortaklığı en değerli dış politika ve ulusal güvenlik önceliği" olarak nitelendirmiştir (Geoană, 2022). Yine Geoană'nın (2022), "Özgür Dünya'nın ve NATO'nun lideri" olarak tanımladığı ABD'nin

“dikkatini çekmek için dünyadaki tüm ulusların yarıştığı”ni vurgulaması da Romanya’nın ABD’ye bakışını ve ABD’nin çıkarlarını merkezine alan Karadeniz politikasını ortaya koymuştur. Böylece 2004’te NATO’ya üye olmasından bu yana İttifak içinde “ABD’nin sesi olan” ve “ABD’yle uyumlu politikalar izleyen” Romanya (Integrated Country Strategy: Romania, 2024), NATO üyesi olarak “ABD’nin en güvenilir müttefiki” (Questions and Answers Regarding Romania’s Participation in the US Ballistic Missile Defense System, 2024) olmayı önceleyen bir Karadeniz politikası izlemektedir.

NATO üyesi olarak Romanya’nın, ABD’nin çıkarlarını temel alan bölge politikasının ilk göstergesi, İttifak’ın Karadeniz’e olan sınırlarını, ‘RF’nin sınırlarına kadar’ genişletmesini savunan yaklaşımını somutlaştırması olmuştur. Öyle ki Bükreş, RF dışında geriye kalan Karadeniz’e kıyıdaş iki ülke olan Gürcistan’ın ve Ukrayna’nın ileride İttifak “üyeleri olacaklarını” ilan eden 3 Nisan 2008 tarihli NATO Zirvesi’ne (NATO, 2008) ev sahipliği yapmıştır. Söz konusu Zirve’de Gürcistan’ın ve Ukrayna’nın, üyelik eylem planına ‘henüz’ dahil edilmemekle birlikte, ‘bir gün’ NATO’ya üye olacaklarının vurgulanması, Avrupa-Atlantik sisteminin Karadeniz’de RF’nin sınırlarına doğru genişleme hedefini açıkça gözler önüne sermiştir. Bükreş Zirvesi’nde NATO’nun genişleme kararının yanı sıra Balistik Füze Savunma sisteminin gündeme getirilmesi, İttifak’ın Karadeniz’de Rus etkisini önlemeye yönelik stratejisinin diğer bir göstergesi olmuştur. Ayrıca, NATO’nun Nisan 2009’da Strasbourg/Kehl Zirvesi ile Kasım 2010 Lizbon Zirvesi’nde de benimsediği Müttefik Balistik Füze Savunması (*Allied Ballistic Missile Defense*) kararlarıyla “tam uyumlu olarak” Romanya, ABD’nin Avrupa Aşamalı Uyarlanabilir Yaklaşım (European Phased Adaptive Approach (EPAA)) sistemine katılma kararını almıştır. Bükreş’in, ABD Balistik Füze Savunma Sisteminin Avrupa bileşenine katılma kararını hem Washington’la ikili ilişkileri hem de Romanya’nın güvenilir bir Müttefik olduğunun “yeniden doğrulanması” açısından bir “başarı” olarak nitelendirmesi (Romania’s Participation in the

Missile Defense System, 2024), Romanya'nın NATO üyesi olarak da ABD'nin çıkarlarını önceleyen Karadeniz politikasına bir kez daha işaret etmiştir. Ayrıca Bükreş'in Füze Savunma Sistemine ilişkin bu tutumu, Ukrayna Krizi ve Ukrayna Savaşı öncesinde de ABD'yle uyumlu bir şekilde, Romanya'nın Rus etkisini önlemeye, 'Rusya'yı caydırma'ya yönelik bölge politikası izlediğinin diğer bir göstergesi olmuştur.

2014'te RF'nin Kırım'ı ilhak ederek, NATO'nun Karadeniz'e genişlemesini durdurması ve 2022'de başlayan Savaş ile Ukrayna'nın olası üyeliğini daha da ertelemesi üzerine İttifak, bölgedeki varlığını artırma kararını almıştır. Bu süreçte, Ukrayna Krizi öncesinde benimsediği 'Rusya'yı caydırma' politikasını İttifak bünyesinde de sürdüren Romanya'nın, NATO'nun doğu kanadında artan "mevcudiyetinde" liderliği üstlenmesi, ABD tarafından memnuniyetle karşılanmıştır (Remarks by Harris and Iohannis, 2022). Bu doğrultuda ilk adım, İttifak'ın 4-5 Eylül 2014 tarihli Galler Zirvesi'nde NATO Mukabele Gücü'nün (*NATO Response Force-NRF*) canlandırılarak Çok Yüksek Hazırlıklı Müşterek Görev Gücü'nün (*Very High Readiness Joint Task Force-VJTF*) oluşturulmasıyla atılmıştır. Genişletilmiş Karadeniz Projesi çerçevesinde de işaret edilen ve Romanya tarafından da benimsenen ABD'nin Karadeniz'i Avrupa-Atlantik sistemine eklemeye hedefinin ifadesi olan "tam, özgür ve barış halinde bir Avrupa vizyonu" (*vision of a Europe whole, free and at peace*), Galler Zirvesi'nde İttifak tarafından da vurgulanmış; "Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırgan eylemlerinin" bu vizyona "temelden meydan okuyan" nitelikte olduğu belirtilmiştir (NATO, 2014). Böylece RF'nin 2014'te Kırım'ı ilhak ederek 'tam, özgür, barış halinde Avrupa'nın inşasını', başka bir deyişle Avrupa-Atlantik sisteminin Karadeniz'e genişlemesini durdurması (Canar, 2022: 151, 152) üzerine ABD'nin ve AB'nin RF'ye yönelik diplomatik izolasyon ve yaptırım politikası uygulayarak Moskova'ya 'geri adım attırma' çabasına İttifak, NATO'nun topraklarında askerî varlığını artırarak katılmıştır.

Bu süreçte Romanya, üyesi olduğu NATO'nun Karadeniz'deki varlığını artırma politikasının da etkin bir katılımcısı olmuştur. Nitekim Galler Zirvesi'nde, Romanya'nın Deveselu Hava Üssü'ne konuşlandırılacak olan *Aegis Ashore* Füze Savunma Sistemine dikkat çekilmiştir (NATO, 2014). Ardından, NATO'nun "ileri mevcudiyeti"ni (*forward presence*) artırma kararını aldığı 9 Temmuz 2016 tarihli Varşova Zirvesi'nde, bu kapsamda oluşturulan NATO Gücü Entegrasyon Birimlerinin (*NATO Force Integration Units*) komutasını almak üzere Romanya'da Çokuluslu Tümen Güneydoğu Karargâhı (*Headquarters of a Multinational Division Southeast*) kurulmuştur (NATO, 2016). 2018'e gelindiğinde, Baltık Devletleri ile Polonya'da oluşturulan dört Çokuluslu Muharebe Grubunu kapsayan NATO'nun "ileri mevcudiyetine" 11-12 Temmuz tarihli Brüksel Zirve Kararı ile Romanya aracılığıyla Karadeniz bölgesi de dahil olmuştur. Nitekim Romanya, Müttefik kara kuvvetlerinin eğitimine yönelik çokuluslu bir tugaya ev sahipliği yapmaya başlamıştır (NATO, 2018).

Avrupa-Atlantik güçlerinin diplomatik izolasyon, yaptırım ve Doğu Avrupa'dan Karadeniz'e askerî 'mevcudiyetini' artırma çabalarına karşın geri adım atmayan Moskova, NATO'nun RF sınırlarına genişleme politikasını sürdürmesi üzerine Şubat 2022'de Ukrayna'ya yönelik 'özel askerî harekâtı' başlatmıştır. O tarihten bu yana devam eden Ukrayna Savaşı ile RF, NATO'nun Karadeniz'e olası genişlemesini yeniden durdurmuştur. Bu süreçte İttifak, Macaristan, Slovakya, Bulgaristan ve Romanya'da da Çokuluslu Muharebe Grubu oluşturmayı kararlaştırarak (Fuller, 2022); Karadeniz bölgesindeki mevcudiyetini pekiştirmeye yönelmiştir. Ayrıca, NATO'nun 2022 tarihli Madrid Zirvesi'nde Müttefikler, Çokuluslu Muharebe Gruplarını tabur büyüklüğünden tugay büyüklüğüne genişletmeyi kararlaştırmışlardır (NATO's military presence in the east of Alliance, 2023). Böylece doğu kanadındaki askerî varlığını giderek pekiştiren NATO, 2024 tarihli Washington Zirvesi'nde de "caydırıcılık ve savunma duruşunu

güçlendirdiğini” vurgulamıştır (NATO, 2024). Yine, “...ABD destekli bir inşaat projesiyle Romanya'nın merkezindeki eski Sovyet üssü Campia Turzii'nin “Karadeniz bölgesindeki NATO uçakları için yeni ana merkeze” dönüştürülmesiyle (Yaşın, 2022: 2) Romanya'nın, ABD'nin politikasıyla uyumlu bir şekilde, İttifak'ın askerî varlığını Karadeniz'e yayma çabasına olan katkıları devam etmiştir.

Böylece Ukrayna Krizi'nin Ukrayna Savaşı'na evrildiği süreçte, NATO üyesi niteliğiyle de ABD'nin Karadeniz'de varlık göstermesini hedefleyen bölge politikası izleyen Romanya, Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin ihlaline yol açabilecek bir öneride bulunarak, bir kez daha ABD'nin ‘güvenilir müttefiki olma’ çabasında olmuştur. Öyle ki Romanya, Montrö'nün “Karadeniz'de istikrar sağladığını” belirtmekle (Romanya'nın Ankara Büyükelçisi Tinca, 2022) birlikte, “bir NATO üyesi olarak” Montrö'yü “tahrip etmeye çalışmıştır” (Dumitrescu, 2021). Nitekim 2016'da Romanya Ulusal Savunma Bakanlığı'nın internet sitesinden duyurulan Karadeniz Filosu (*the Black Sea Flotilla*) “beklentisi”, İttifak üyesi olan üç kıyıdaş ülke arasında (Dumitrescu, 2021) “ABD'nin de katılacağı daimî bir NATO filosu”nun oluşturulmasını (Elekdağ, 2016: 196) hedeflemiştir. Ankara, Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin korunmasını merkezine alan Karadeniz politikasıyla çelişerek Romanya'nın bu önerisini desteklerken; Bulgaristan'ın vetosu nedeniyle söz konusu proje gerçekleştirilememiştir (Dumitrescu, 2021; Elekdağ, 2022: 196). Bununla birlikte, ABD'nin Karadeniz'de sürekli var olmasını engelleyen Montrö'yü, değiştirilmesi ve hatta sona erdirilmesi ‘gereken’ bir Sözleşme olarak nitelendiren Genişletilmiş Karadeniz Projesinin savunucusu olan Romanya, gerçekleştirilmesi durumunda Montrö'nün ihlal edilmesine yol açabilecek önerilerini ‘ABD'nin güvenilir müttefiki’ olan bir NATO üyesi sıfatıyla yeniden gündeme getirilebilecektir. Ayrıca, Ukrayna Savaşı'nın başlamasıyla birlikte, “Montrö Sözleşmesi nedeniyle NATO'nun Rusya'nın Karadeniz'deki hâkimiyetini gevşetme yeteneğinin sınırlı olacağı” şeklindeki yorumların

(Cancian, 2022) yapıyor olması, ABD'nin Romanya aracılığıyla Sözleşme'nin tek taraflı olarak feshini gündeme getirme riskini taşımaktadır. Nitekim Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin 28. Maddesi uyarınca "Sözleşme, taraflardan herhangi birinin sona erdirmeye ön-bildirimi yapmasından iki yıl sonra yürürlükten kalkacaktır" (Denk, 2022: 246).

Karadeniz'de ABD'nin çıkarlarını gözetken politikaları nedeniyle "küçük Amerika" olarak adlandırılan Romanya (Erdemol, 2016), İttifak üyesi olarak, Karadeniz'de RF'nin dahil olduğu KEİÖ, BLACKSEAFOR ve KUH oluşumlarından ziyade, Karadeniz Forumu gibi Washington destekli, bölgeyi ABD'ye ve NATO'ya 'açacak' oluşumlardan yana bir bölge politikası izlemiştir. Nitekim, çoğunlukla NATO'nun yeni üyelerinden oluşan Bükreş Dokuzlusu (*the Bucharest Nine-B9*), Romanya Cumhurbaşkanı Iohannis ve Polonyalı mevkidaşı Andrzej Duda tarafından Kasım 2015'te Merkezi ve Doğu Avrupa Devletleri Bükreş Zirvesi'nde teklif edilmiştir. Söz konusu girişimle Estonya, Letonya, Litvanya, Slovakya, Çekya, Macaristan, Polonya, Bulgaristan ve Romanya "özellikle Baltık Denizi ve Karadeniz'de güvenliği ve istikrarı geliştirmeye yönelik NATO'nun hedeflerini desteklemek" amacıyla özel bir bölgesel iş birliği grubu oluşturmuşlardır (Rotaru ve Umland, 2017). Romanya'nın, ABD'nin çıkarlarını temel alan Karadeniz politikasıyla uyumlu bir şekilde, bölgede NATO devletleri arasında iş birliği yapılmasını savunan yaklaşımının diğer bir göstergesi de Karadeniz Mayın Karşı Tedbirleri Görev Grubu olmuştur. Ocak 2024'te Karadeniz'deki mayın tehlikesine karşı Türkiye'nin öncülüğünde Bulgaristan ve Romanya'nın bir araya gelmeleriyle başlatılan söz konusu girişim, "kıyıdaş olmayan müttefiklerin" "...muhtemel katkı beklentilerini değerli" bulmaktadır (Cumhuriyet, 2024). Karadeniz'i 'NATO gölüne dönüştürme' çabasının hız kazandığı bir süreçte, kıyıdaş NATO üyelerinden oluşan ve ABD'nin 'katkısına açık' bu girişim de Romanya'nın İttifak üyesi olarak Washington'un çıkarlarını önceleyen Karadeniz politikasının bir parçası olmuştur.

4. AB Üyesi Olarak Romanya'nın Karadeniz Politikası

Karadeniz'i, "tam, özgür ve barış halinde bir Avrupa'nın ayrılmaz bir parçası" olarak gören Romanya (Muraru, 2021), bu doğrultuda bölgenin Avrupa-Atlantik sistemiyle bütünleşmesini savunmuştur. Nitekim Washington'un, Karadeniz'de ABD'nin varlığını sürekli kılmak ve Rus etkisini önlemek adına bölgenin Avrupa-Atlantik sistemine eklenmesi hedefini benimseyen Romanya, ABD'yle stratejik ortaklığı ve NATO üyeliğinin ardından "ulusal güvenlik üçlüsü"nde AB üyeliğine yer vermiştir (Joja, 2018).

AB, Avrupa ülkelerinin enerjide RF'ye olan bağımlılıklarının ve Moskova'nın Birlik'in 'tek ses' olmasını önlemek adına başta Almanya, Fransa ve İtalya ile geliştirdiği ikili ilişkilerinin etkisiyle, Karadeniz bölgesinde ABD'yle bütünüyle örtüşen bir politika izlememekle birlikte, Washington'unkiyle büyük ölçüde uyum sağlayan bir bölge politikasını benimsemiştir. Nitekim Birlik, Karadeniz'de Rus etkisinin önlenmesi adına donmuş çatışmalar sorununun çözümünü, enerji kaynaklarının çoklu boru hatlarıyla uluslararası pazarlara arz edilmesini, 'demokrasi, serbest pazar ekonomisi, insan hakları, hukukun üstünlüğü' değerleri aracılığıyla bölge ülkelerinin Avrupa-Atlantik sistemine eklenmesini savunmuştur (Canar, 2013: 140, 141). AB'nin Karadeniz politikasının büyük oranda ABD'ninkine örtüşmesi ve Birlik'in NATO'yla büyük ölçüde uyumlu genişleme politikasının ABD tarafından desteklenmesi, Washington'un çıkarlarını esas alan bölge politikası izleyen Romanya'nın, Birlik'e üye olma isteğinde rol oynamıştır.

AB'nin sınırlarının, 2007'de Romanya'nın ve Bulgaristan'ın üyelikleriyle Karadeniz'e ilk kez uzanması, Birlik'in, Karadeniz'i Avrupa-Atlantik sistemine eklemeyi hedefleyen ABD'nin stratejisiyle örtüşen politikasının önemli bir göstergesi olmuştur. Bulgaristan'la birlikte AB'nin Karadeniz'e sınırının olmasını

‘sağlayan’ Romanya ise, Birlik üyesi olarak da ABD merkezli Karadeniz politikası izlemiştir. Öyle ki, Cumhurbaşkanı Iohannis’in sözleriyle Romanya, AB üyesi ülkeler içinde “en Amerikan yanlısı” olanıdır (Naumescu, 2018). Nitekim Romanya, toprak bütünlüğü ve/veya topraklarındaki Rus askeri üsleri nedeniyle kısa vadede Birlik üyesi olamayacak bölge ülkelerini AB’ye ve böylece Avrupa-Atlantik sistemine ‘bağlayarak’, Moskova’nın etkisini sınırlandıracak Birlik politikalarının öncüsü ve savunucusu olmuştur.

AB üyesi olmasının ardından Romanya’nın bu konudaki ilk girişimi 2007’de önerdiği, 2008’de başlatılan Karadeniz Sinerjisi olmuştur (Joja, 2018). Romanya “AB üyesi olarak da Karadeniz’i uluslararasılaştırmayı hedefleyen Karadeniz Sinerjisi” ile “Montrö Sözleşmesi’ni tahrif etmeye teşebbüs etmiştir” (Dumitrescu, 2021). Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Moldova, RF, Türkiye ve Ukrayna’yı kapsayan, “AB’nin katılımıyla demokrasi, insan hakları, donmuş çatışmalar, enerji, göç, denizcilik politikası” başta olmak üzere “bölgeyle yapıcı bir diyalog ve iş birliği ile bölgedeki iş birliğini güçlendirmeyi” hedefleyen Karadeniz Sinerjisi (Black Sea Synergy, 2021), Bükreş’in bölgesel iş birliğinde Avrupa-Atlantik güçlerinin ‘katılımına ve etkisine açık’ oluşumlardan yana olduğunu bir kez daha göstermiştir. Romanya’nın öncüsü olduğu Karadeniz Sinerjisi, ABD’nin bölgesel hedefleriyle uyumlu bir şekilde, Ankara’nın RF yerine Avrupa-Atlantik güçleriyle iş birliği yapması; Moskova’nın da RF’nin sınırlarına uzanan Avrupa-Atlantik etkisine itirazının önlenmesi çabasının bir parçası olarak Türkiye’ye ve RF’ye de yer vermiştir. Bölge ülkelerinin Washington ve Brüksel ile olan bağlarının pekiştirilmesine yönelik bu yaklaşımın bir başka örneği de AB’nin Doğu Ortaklığı (Eastern Partnership) girişimi olmuştur. Ağustos 2008 Rusya-Gürcistan Savaşı’nın ardından RF’nin, NATO’nun ve dolayısıyla Avrupa-Atlantik etkisinin Karadeniz’e genişlemesini durdurması üzerine, Moskova’nın bölgedeki etkisini sınırlamak amacıyla AB tarafından Mayıs 2009 Prag Zirvesi’nde Doğu Ortaklığı girişimi başlatılmıştır. Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan, Belarus,

Moldova ve Ukrayna'ya yönelik Doğu Ortaklığı girişimi (Efe, 2012), 'üyelik vadetmeden' AB'nin Avrupa-Atlantik etkisini Karadeniz'de RF'nin sınırlarına yayma politikasının bir parçası olmuştur. Böylece Romanya, üyesi olduğu AB aracılığıyla da Rusya-Gürcistan Savaşı, Ukrayna Krizi ve Ukrayna Savaşı öncesinde de Karadeniz bölgesinde Rus etkisine karşı çıkmış; 'Rusya'yı caydırma' çabasında olmuştur.

1990'lardan itibaren Karadeniz'de Rus etkisini önlemeye yönelik ortak bir stratejiyi benimsemiş olan ABD, NATO ve AB, Ukrayna Krizi'nin Ukrayna Savaşı'na dönüştüğü süreçte RF'nin bölgedeki askerî varlığını pekiştirerek Ukrayna'nın olası İttifak ve Birlik üyeliklerini daha da ötelemesiyle, 'Rusya'yı caydırma' hedeflerini ve bu çerçevede Avrupa-Atlantik güçlerinin 'tek ses' olmalarının gereğini 'açıkça' vurgulamaya başlamışlardır. Birlik üyesi olarak Romanya'nın da "çıkarlarını yansıtan" 2016 tarihli AB'nin Küresel Stratejisi (The Black Sea Region, 2020), bu vurgunun öne çıkan örneklerinden biri olmuştur. "Paylaşılan Vizyon, Ortak Eylem: Daha Güçlü Bir Avrupa" başlığını taşıyan söz konusu belge, Avrupa-Atlantik bölgesinin bir parçası olarak gördükleri Karadeniz'de Moskova'nın etkisini önlemeye yönelik ortak bir 'vizyon'a sahip olan Avrupa-Atlantik güçlerinin "RF'nin ihlallerine, meydan okumalarına karşı" "birlikte hareket etmelerinin", "Atlantik-ötesi bağların" korunmasının "gereğine" odaklanmıştır (Shared Vision, Common Action, 2016).

Washington, SSCB'nin dağılmasının ardından başta Almanya ve Fransa olmak üzere Avrupa ülkelerinin ABD hegemonyasına karşı çıkmalarını önlemek için NATO'nun varlığını sürdürmesinden ve genişlemesinden yana olmuş ve bu çerçevede ayrıca NATO-AB ve ABD-AB iş birliğinin pekiştirilmesine önem vermiştir. Ukrayna Krizi'nden Ukrayna Savaşı'na Avrupa-Atlantik güçlerinin iş birliği yapmasının 'gereği'nin NATO Zirve kararlarının yanı sıra AB tarafından da vurgulanması, Washington'un bölgesel ve küresel çıkarları açısından önemli

görülmüştür. Karadeniz’de ABD’nin çıkarlarını savunan ve bu doğrultuda NATO üyeleri arasında ‘en güvenilir müttefik’, AB üyeleri arasında da ‘en Amerikan yanlısı’ ülke olarak kendini konumlandıran Romanya, NATO-AB ve ABD-AB iş birliğinin güçlendirilmesini desteklemiştir (National Defense Strategy, 2020).

Romanya’nın Birlik üyesi olarak da ABD’nin çıkarlarını önceleyen bir Karadeniz politikası izlediğinin diğer bir göstergesi, bu süreçte tekrardan gündeme gelen “enerji arz güvenliği” hedefi olmuştur. Bu çerçevede Bükreş, BRUA (Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Avusturya) koridoru ile AB’nin Rus doğalgazına olan bağımlılığını azaltarak Avrupa enerji güvenliğine katkıda bulunmayı hedeflemiştir (Supporting and promoting energy security goals, 2021). Ayrıca Adriyatik Denizi, Baltık Denizi ve Karadeniz bölgelerinde yer alan 12 AB ülkesini (Avusturya, Bulgaristan, Hırvatistan, Çekya, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Polonya, Romanya, Slovakya ve Slovenya) kapsayan Üç Deniz Girişimi (*Three Seas Initiative-3SI*), “ekonomik kalkınma, Avrupa uyumu ve Atlantik-ötesi bağlara” yönelik “siyasi bir platform” olarak 2015’te hayata geçirilmiştir (The Three Seas Initiative, 2021). Washington, bölgedeki Rus etkisinin önlenmesi ve Avrupa-Atlantik bağlarının korunması hedefinin bir parçası olan Üç Deniz Girişimi’nin “sadık bir ortağı” olduğunu ilan etmiş; Kuzey Akım 2 örneğinde olduğu gibi, Avrupa’nın Rus doğalgazına olan bağımlılığını pekiştiren ve Türk Akımı örneğinde olduğu gibi, Türkiye-RF iş birliğini yansıtan boru hatlarına karşı olduğunu bir kez daha vurgulamıştır (H. Res. 672, 2020). ABD’nin Rus etkisinin önlenmesine yönelik “enerji arz güvenliği” söylemini paylaşan Romanya, söz konusu girişimlerde yer alarak, AB üyesi olarak da Karadeniz’de ABD’nin çıkarlarını önceleyen bölge politikasını sürdürmüştür.

5. SONUÇ

Soğuk Savaş sonrasında Romanya, Avrupa-Atlantik sisteminin Karadeniz'de RF'nin sınırlarına uzanan genişleme politikasının etkin bir savunucusu ve katılımcısı olmuştur. Dış politika önceliklerini ABD'yle stratejik ortaklık, NATO ve AB üyeliği olarak belirleyen Bükreş, 1990'lardan bu yana Washington'un bölgesel çıkarlarıyla örtüşen bir Karadeniz politikası izlemektedir.

1990'ların ikinci yarısında ABD'nin Karadeniz'i yaşamsal çıkar alanı ilan ettiği süreçte, Washington'la ilişkilerini stratejik ortaklığa taşıyan Romanya, ABD'nin Karadeniz stratejisini, kendi stratejisi olarak benimsemiştir. Bu çerçevede Bükreş, ABD'nin sürekli varlık gösteremediği tek deniz olan Karadeniz'de Washington'un etkisini sürekli kılma ve RF'nin etkisini sınırlama çabasında olmuştur. Nitekim Romanya ABD'nin Karadeniz'de sürekli varlık göstermesini engelleyen Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni, Türkiye-RF iş birliğini yansıtan bölgesel oluşumları ve RF'nin bölgedeki etkisini 'sorun' olarak nitelendirerek bölgeyi Avrupa-Atlantik sistemine eklemeyi hedefleyen Genişletilmiş Karadeniz Projesinin mimarları arasında yer almıştır. Washington'un bölgesel çıkarlarını savunan söz konusu projede imzası bulunan ve 2004'te NATO'ya üye olmasının ardından İttifak içinde ABD'nin 'en güvenilir müttefiki olma' çabasında olan Romanya, topraklarını, hava sahasını ve limanlarını Amerikan askerlerine açarak Karadeniz'de ABD'yi 'görünür kılmaya' çalışmıştır. Bu süreçte Karadeniz'in 'Rus gölüne dönüşmemesi' hedefini açıkça ortaya koyan ve RF'yi hedef alan Füze Savunma projesinin de katılımcısı olan Romanya, Washington'la olan stratejik ortaklığını da pekiştirmiştir. Böylece 2008 Rusya-Gürcistan Savaşı, 2014'te başlayan Ukrayna Krizi ve 2022'den bu yana devam eden Ukrayna Savaşı öncesinde de Romanya, ABD'nin çıkarlarıyla uyumlu bir şekilde, Rus etkisini önlemeyi, 'Rusya'yı caydırmayı' hedeflemiştir. Dolayısıyla 1990'lardan bu yana Bükreş'in Karadeniz

politikasına yön veren, 'Rusya'nın eylemlerinin yol açtığı risk ve tehditler' değil; ABD'nin bölgesel çıkarlarıdır.

2004'te NATO'ya üye olmasının ardından 'en güvenilir Müttefik olma' çabasıyla, kıyıdaş diğer İttifak üyeleri Türkiye'den ve Bulgaristan'dan farklı bölge politikasını ortaya koyan Romanya; 2007'de AB üyesi olmasının ardından 'en Amerikan yanlısı Birlik üyesi olma' çabasıyla kendini Bulgaristan'dan ayırarak ABD'yle 'bütünüyle örtüşen' Karadeniz politikası izleyen İttifak ve Birlik üyesi tek kıyıdaş ülke olduğunu göstermiştir. Dolayısıyla Romanya, NATO üyesi ve AB üyesi olarak da Karadeniz'de ABD'nin çıkarlarını temel alan bir bölge politikası izlemektedir. Bu doğrultuda Romanya, ABD'nin Karadeniz'de sürekli varlık göstermesini engelleyen Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni, Türkiye-RF iş birliğini ve bölge devletlerinin kendi aralarındaki iş birliğini zayıflatmaya ve aşındırmaya yönelik NATO ve AB içinde gündeme getirilen çeşitli öneri ve oluşumlarda öncü ve etkin bir rol üstlenmiştir. Türkiye'nin Boğazlar bölgesinde (İstanbul Boğazı, Marmara Denizi ve Çanakkale Boğazı) tam egemen yetkilere sahip olmasını sağlayan ve tüm kıyıdaş devletlerin güvenliği açısından yaşamsal önemde olan Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni sona erdirebilecek taraf devletlerden birinin Romanya olduğu dikkate alındığında, Bükreş'in 'Montrö engeli'ni aşma çabasında olan ABD'nin hedefleriyle uyumlu bölge politikası, Karadeniz'in güvenliğine yönelik giderek daha büyük bir risk oluşturmaktadır.

Çıkar Çatışması Bildirimi:

Yazarların, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek/Finansman Bilgileri:

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamışlardır.

Etik Kurul Kararı:

Bu araştırma için etik kurul kararına ihtiyaç yoktur.

KAYNAKÇA

Agreement Between the United States of America and Romania (2005).

<https://www.state.gov/wpcontent/uploads/2019/02/06-721-Romania-Defense-SOFA.pdf>. Son erişim tarihi 13/05/2024.

Agreement Between Romania and the United States of America on the

Deployment of the United States Ballistic

Missile Defense System in Romania (2011).

<https://www.mae.ro/en/node/2161>. Son erişim tarihi, 08.06.2024.

Asmus, Ronald D ve Jackson Bruce P (2004). "The Black Sea and the Frontiers of

Freedom". A New Euro-Atlantic Strategy for the Black Sea Region. (Der.)

Ronald D Asmus, K Dimitrov ve J Forbrig. Washington: The German Marshall Fund of the United States. 17-26.

Asmus, Ronald D (2006). "Next Steps in Forging a Euroatlantic Strategy for the

Wider Black Sea". Next Steps in Forging a Euroatlantic Strategy for the

Wider Black Sea. (Der.) Ronald D Asmus. Washington: The German Marshall Fund of the United States. 15-33.

Binnendijk A ve Costello K (2020). "Romania: Consistent Apprehension About

Russia's Intentions". Russia, NATO and Black Sea Security. Santa Monica: the RAND Corporation. 75-81.

Black Sea Synergy (2021). <https://www.mae.ro/en/node/52664>. Son erişim

tarihi, 15/02/2024.

Bonnemains M (2010). *Romania's Post-Cold War International Relations*.

Yayınlanmamış doktora tezi, Panthéon Assas University, Paris.

- Canar, B. (2012). "Soğuk Savaş Sonrasında Amerika Birleşik Devletleri'nin Karadeniz Politikası". Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 67 (1): 49-80.
- Canar, B. (2013). *Soğuk Savaş Sonrasında Karadeniz*. Ankara: Phoenix.
- Canar, B. (2022). "Yeni Avrupa'nın İnşası Sürecinde Avrupa-Atlantik Güçlerinin ve Rusya Federasyonu'nun Ukrayna Politikaları". ViraVerita E-Dergi: Disiplinlerarası Karşılaşmalar, (16): 125-164.
- Canar, B. (2023). Romanya'nın NATO Üyeliği Sonrası Washington-Bükreş İlişkilerinde Karadeniz (2004-2022). *VI. Mülkiye Uluslararası İlişkiler Kongresi (NATO ve Türkiye) 13-14 Ekim 2022 Bildiri Özetleri Kitabı* (641). Ankara: A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Cancian M (2022). How to Break Russia's Black Sea Blockade: The World Must Act to Address the Global Food Crisis. <https://www.foreignaffairs.com/articles/world/2022-07-01/how-break-russias-black-sea-blockade>. Son erişim tarihi, 07/08/2024.
- Cumhuriyet (2024). "Türkiye, Romanya ve Bulgaristan'dan "Üçlü Girişim" mutabakatı", www.cumhuriyet.com.tr/dunya/turkiye-romanya-ve-bulgaristandan-uclu-girisim-mutabakati-2161748?utm_medium=AramaSonuc&utm_source=AramaSonuc. Son erişim tarihi, 27/01/2024.
- Denk, E (2022). Kanal İstanbul projesinin gerçekleştirilmesi durumunda "kıyıdaş olmayan devletlerin savaş gemileri"nin geçişi ve Karadeniz'de bulunma süreleriyle ilgili sorunlar oluşma ihtimali var mıdır ve bunun Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ne etkisi olacak mıdır? İçinde: E Denk (ed.), *50 Soruda Boğazlar Rejimi*, Ankara: Altınbaş Üniversitesi Yayınları, 243-246.

- Dilek C A (2013). ABD-Romanya Stratejik Ortaklığı; ABD Artık Sürekli Karadeniz'de,<https://21yyte.org/tr/merkezler/bolgesel-arastirma-merkezleri/amerika-arastirmalari-merkezi/abd-romanya-stratejik-ortakligi-abd-artik-surekli-karadenizde>. Son erişim tarihi, 10/12/2022.
- Dumitrescu L (2021). Writing "Eastness": Romania and the Conundrum of Regionness in the Black Sea Area. <https://www.journals.sagepub.com/home/sgo/>. Son erişim tarihi, 22/04/2021.
- Efe, H (2012). The European Union's Black Sea Region Policy. <https://www.dergikaradeniz.com/index.php/en/issues/54-2012/issue-15/484-the-european-union-s-black-sea-region-policy>. Son erişim tarihi, 27.03.2022.
- Elekdağ, M Ş (2016). "81. Yılında Montrö Sözleşmesi'nin Karşılaştığı Güvenlik Sorunları ve Sözleşmenin Feshi ve Tadili İçin Girişimler Vukuunda Karşılaşılabacak Senaryoların Analizi". *Uluslararası Suçlar ve Tarih*, (17), 189-206.
- Erdemol M K (2016). Romanya: Yanı başımızdaki 'küçük Amerika'. <https://www.birgün.net/haber/romanya-yani-basimizdaki-kucuk-amerika-124759>. Son erişim tarihi, 27.03.2022.
- Fuller J D (2022). Romania: NATO's Next Strategic Frontier?. <https://smallwarsjournal.com/jnrl/art/romania-natos-next-strategic-frontier>. Son erişim tarihi, 15/06/2022.
- Geoană M (2004). Preface. A New Euro-Atlantic Strategy for the Black Sea Region. (Der.) Ronald D Asmus, K Dimitrov ve J Forbrig. Washington: The German Marshall Fund of the United States. 7-9.
- Geoană M (2022). Keynote address by NATO Deputy Secretary General Mircea Geoană at event celebrating 25 years of the Romania-US strategic partnership, co-hosted by the Meridian International Center and the

Romanian Embassy in Washington, D.C.
https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_195109.htm. Son erişim tarihi, 25/05/2022.

H. Res. 672 (2020). Expressing support of the Three Seas Initiative in its efforts to increase energy independence and infrastructure connectivity thereby strengthening the United States and European national security. <https://www.congress.gov/bill/116the-congress/house-resolution/672/text>. Son erişim tarihi, 25.11.2022.

Integrated Country Strategy: Romania (2024). https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/04/ICS_EUR_Romania_18MAR2024_PUBLIC.pdf
Son erişim tarihi, 29.04.2024.

Jackson Bruce P (2006). "The Soft War for Europe's East". Next Steps in Forging a Euroatlantic Strategy for the Wider Black Sea. (Der.) Ronald D Asmus. Washington: The German Marshall Fund of the United States. 101-111.

Joint Declaration on Strategic Partnership for the 21st Century Between the United States of America and Romania (2011).
https://www.mae.ro/sites/default/files/file/anul_2021/2021_pdf/2011.09.13_joint_declaration.pdf. Son erişim tarihi, 23/03/2024.

Joint Statement from President of the United States Donald J. Trump and President of Romania Klaus Iohannis (2019).
<https://www.presidency.ro/en/media/press-releases/joint-statement-from-president-of-the-united-states-donald-j-trump-and-president-of-romania-klaus-iohannis>. Son erişim tarihi, 11/08/2020.

Joint Statement on the U.S. – Romania Strategic Dialogue (2024).
<https://www.state.gov/joint-statement-on-the-u-s-romania-strategic-dialogue>. Son erişim tarihi, 27/07/2024.

Joja I S (2018). Dealing with the Russian Lake Next Door: Romania and Black Sea

- Security. <https://warontherocks.com/2018/08/dealing-with-the-russian-lake-next-door-romania-and-black-sea-security/>. Son erişim tarihi, 24/07/2024.
- Larrabee F S (2004). "The Russian Factor In Western Strategy Toward The Black Sea Region". A New Euro-Atlantic Strategy for the Black Sea Region. (Der.) Ronald D Asmus, K Dimitrov ve J Forbrig. Washington: The German Marshall Fund of the United States. 147-156.
- Meray, S L ve Olcay O (Çev.) (2023). "Boğazlar Rejimine İlişkin Olarak, Montrö'de 20 Temmuz 1936'da İmzalanan Sözleşme". *Montrö Boğazlar Konferansı Tutanaklar, Belgeler*. (Der.) L Cinemre. 2. Baskı, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. 691-712.
- Muraru A (2021). Embassy of Romania to the United States of America, Additional Material Submitted For The Record: Written Statements From Embassies Representing Black Sea Countries, Outlining Initiatives and Recommendations For Enhancing U.S. Policy, Entered Into The Record By Senator Jeanne Shaheen. İçinde: *Black Sea Security: Reviving U.S. Policy Toward The Region*, <https://www.foreign.senate.gov/hearings/black-sea-security-reviving-us-policy-toward-the-region102721>. Son erişim tarihi, 17/06/2023.
- Năstase A (2002). "The Southern Dimension of the NATO Enlargement. Romania's Vision". NATO Enlargement: Romania and the Southern Dimension of the Alliance. (Der.), R Nicolae. Bucharest: Monitorul Oficial, 30-33.
- National Defence Strategy 2020-2024: "Together for a safe and prosperous Romania in a world marked by new challenges" (2020). https://www.presidency.ro/files/userfiles/National_Defence_Strategy_2020_2024.pdf. Son erişim tarihi, 15/04/2024.
- National Security Strategy of the United States (1997).

<http://www.fas.org/man/docs/stategy97.htm>. Son erişim tarihi 01/02/2005.

NATO (2008). Bucharest Summit Declaration.

http://www.summitbucharest.ro/en/doc_201.html. Son erişim tarihi 19/10/2010.

NATO (2014). Wales Summit Declaration.

<https://www.gov.uk/government/uploads/system/upload.pdf>.

Son erişim tarihi, 09/09/2014.

NATO (2016). Warsaw Summit Communiqué.

http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_text_133169.htm.

Son erişim tarihi, 10/07/2016.

NATO (2018). Brussels Summit Declaration.

http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_156624.htm.

Son erişim tarihi, 28.08.2022.

NATO (2024). Washington Summit Declaration.

https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_227678.htm

Son erişim tarihi, 11/07/2024.

NATO's military presence in the east of the Alliance (2023).

https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_136388.htm? Son erişim tarihi, 23/06/2023.

Naumescu V (2018). NATO in the Black Sea Region: Unpredictability and

Different Levels of Commitment among the Three Coastal Allies.

<https://popups.uliege.be/2593-9483/index.php?id=141>. Son erişim tarihi, 20/03/2023.

Questions and Answers Regarding Romania's Participation in the US Ballistic

Missile Defense System (2024). <https://www.mae.ro/en/node/2162>.

Son erişim tarihi, 31/05/2024.

Remarks by Vice President Harris and President Iohannis of Romania in Joint Press Conference (2022). <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/03/11/remarks-by-vice-president-harris-and-president-iohannis-of-romania-in-joint-press-conference>.

Son erişim tarihi, 20/03/2023.

Romania-NATO (2020). <https://www.mae.ro/en/node/2066>. Son erişim tarihi, 27/07/2024.

Romania's participation in the Missile Defense System (2024).

<https://www.mae.ro/en/node/2161>. Son erişim tarihi, 08/06/2024.

Romanya'nın Ankara Büyükelçisi Tinca: Montrö, 80 yılı aşkın süredir Karadeniz'de istikrarı sağlıyor. <https://www.gazeteduvar.com.tr/romanyanin-ankara-buyukelcisi-tinca-montro-80-yili-askin-suredir-karadenizde-istikrari-sagliyor-haber-1560679>. Son erişim tarihi, 05/05/2022.

Rotaru V ve Umland A (2017). How Romania and Poland Can Strengthen NATO and the EU. <https://www.foreignaffairs.com/print/node/112359>. Son erişim tarihi, 20/11/2018.

Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe: A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy, (2016). <http://www.iss.europa.eu/publications/detail/article/pdf>. Son erişim tarihi, 13/07/2016.

Simon J (2006). "Black Sea Regional Security Cooperation: Building Bridges and Barriers". Next Steps in Forging a Euroatlantic Strategy for the Wider Black Sea. (Der.) Ronald D Asmus. Washington: The German Marshall Fund of the United States. 83-97.

Socor V (2004). "Frozen Conflict: A Challenge to Euro-Atlantic Interests". A New Euro-Atlantic Strategy for the Black Sea Region. (Der.) Ronald D Asmus, K Dimitrov ve J Forbrig. Washington: The German Marshall Fund of the United States. 127-137.

- S. RES. 27 Calling for a prompt multinational freedom of navigation operation in the Black Sea and urging the cancellation of the Nord Stream 2 pipeline (2019). <https://www.congress.gov/bill/116th-congress/senate-resolution/27/>. Son erişim tarihi, 26/11/2022.
- Supporting and promoting energy security goals (2021). <https://ww.mae.ro/en/node/2074>. Son erişim tarihi, 11/07/2024.
- The Black Sea Region (2020). <https://www.mae.ro/en/2183.null>. Son erişim tarihi, 27/07/2024.
- The Military Strategy of Romania: Modern Armed Forces for a Powerful Romania within Europe and Around the World (2016). https://www.eda.europa.eu/docs/default-source/Defence-Procurement-Gateway/ro_milstrategy.pdf. Son erişim tarihi, 27/07/2024.
- The National Security Strategy of Romania (2007). http://www.bbn.gov.pl>ftp>dok>ROU_National_Security_Strategy_Romania_2007.pdf. Son erişim tarihi, 26/07/2024
- The Three Seas Initiative (3SI) (2021). <https://www.mae.ro/en/node/52671>. Son erişim tarihi, 05/06/2024.
- U.S. Army Garrison-Black Sea. <https://home.army.mil/blacksea/about/visitors>. Son erişim tarihi, 29/04/2024.
- U.S.-Romania Relations (2021). <https://www.state.gov/u-s-relations-with-romania/>. Son erişim tarihi, 22/04/2022.
- U.S. Security Cooperation with Romania (2023). <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-romania/>. Son erişim tarihi, 22/07/2024.
- Vişan G (2021). Guardian of the Danube: Romania's Mixed Progress in Implementing a Black Sea Strategy. <https://jamestown.org/program/romania-the-danube-and-the-black->

sea-growing-security-challenges-and-underutilized-economic-potential/. Son erişim tarihi, 27/01/2023.

Wilson, R (2006). U.S. Policy in the Black Sea Region.

http://www.esiweb.org/pdf/esi_turkey_tpq_id_58.pdf. Son erişim tarihi, 17/10/2010.

Yaşın G K (2022). Değişen Karadeniz Jeopolitiği ve NATO.

<https://www.avim.org.tr/tr/Analiz/DEGISEN-KARADENIZ-JEOPOLITIGI-VE-NATO>. Son erişim tarihi, 26/11/2023.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

After the Cold War, Romania became an active advocate and participant of the Euro-Atlantic system's expansion policy towards the Black Sea. Romania, which defines its foreign policy priorities as a strategic partnership with the United States of America (USA) and North Atlantic Treaty Organization (NATO) and European Union (EU) membership, is the only coastal country that has pursued a Black Sea policy that coincides with Washington's regional interests since the 1990s. Romania, as a member of NATO and the EU, pursues a Black Sea policy that focuses on US interests.

Method

The method of this study is text analysis. Romania's Black Sea policy, which is the subject of the study, was evaluated using mainly primary sources. In the study, documents on the website of the Romanian Ministry of Foreign Affairs, statements of the Presidents, Prime Ministers, Ministers of Foreign Affairs and NATO Deputy Secretary General were used. Romanian National Security Strategy documents were also used in this study. The study also utilized national security strategy documents of the United States, relevant Resolutions of the Senate of the United States, strategy documents of NATO and the EU, which form the basis of Romania's regional policy, and books published within the framework of the Wider Black Sea project.

Findings (Results)

In the second half of the 1990s, when the USA declared the Black Sea an area of vital interest, Romania transformed its relations with Washington into a strategic partnership and adopted the USA's Black Sea strategy as its own strategy. In this context, Bucharest has attempted to maintain Washington's influence and limit the influence of the Russian Federation (RF) in the Black Sea, the only sea in which the USA cannot maintain a permanent presence. As a matter of fact, Romania is among the architects of the Wider Black Sea Project, which aims to integrate the region into the Euro-Atlantic system by describing the Montreux Straits Convention, which prevents the USA from having a permanent presence in the Black Sea, the regional formations reflecting the Türkiye-RF cooperation, and the RF's influence in the region as a 'problem'. After becoming a member of NATO in 2004, Romania tried to 'become the most reliable ally' of the USA within the Alliance and tried to 'make the USA visible' in the Black Sea by opening its lands, airspace and ports to American soldiers. In this process, Romania, which clearly stated its goal of "not turning the Black Sea into a Russian lake" and was a participant in the Missile Defense project targeting the Russian Federation, also strengthened its strategic partnership with Washington. Even before the 2008 Russia-Georgia War, the Ukrainian Crisis that began in 2014, and the Ukrainian War that has been ongoing since 2022, Romania aimed to prevent Russian influence and 'deter Russia' in line with US interests. Therefore, what has guided Bucharest's Black Sea policy since the 1990s has not been the 'risks and threats caused by Russia's actions' but the regional interests of the USA, which aims to establish a permanent presence in the Black Sea. After becoming a member of NATO in 2004, Romania put forward a different regional policy from the other riparian Alliance members, Türkiye and Bulgaria, in an effort to 'become the most reliable Ally'. After becoming also an EU member in 2007, it distinguished itself from Bulgaria in an effort to 'become the most pro-American Union member' and showed that it is the only coastal country in the Alliance and the Union that follows a Black Sea policy that 'completely overlaps' with the USA.

Conclusion and Discussion

As a member of NATO and the EU, Romania follows a regional policy based on the interests of the United States in the Black Sea. In this regard, Romania has been a pioneer and active player in various proposals and formations brought to the agenda within NATO and the EU aimed at weakening and eroding the Montreux Straits Convention, which prevents the USA from having a permanent presence in the Black Sea, the Türkiye-RF cooperation and the cooperation between the states of the region. Considering that Romania is one of the party

states that can terminate the Montreux Straits Convention, which provides Turkey with full sovereign powers in the Straits region (Istanbul Strait, Marmara Sea and Dardanelles Strait) and is of vital importance for the security of all coastal states, Bucharest's regional policy in line with the goals of the United States, which is trying to overcome the 'Montreux obstacle', poses an increasingly greater risk to the security of the Black Sea.